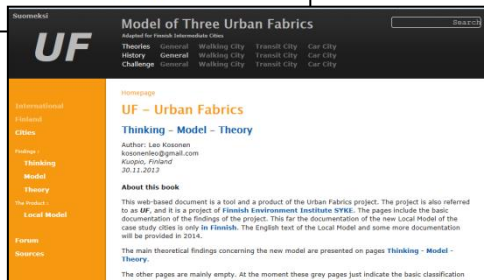

Yhdyskuntarakenteen tulevaisuuden kehityspolut Urban Zone 3 hanke (UZ-3)

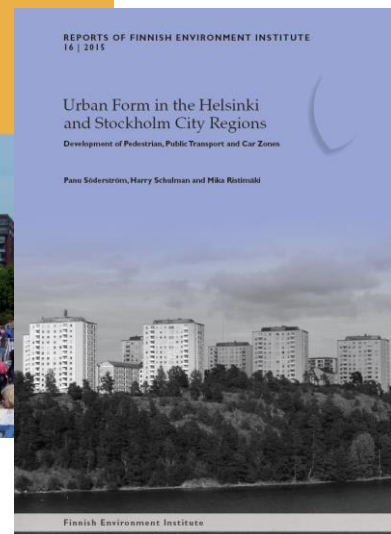
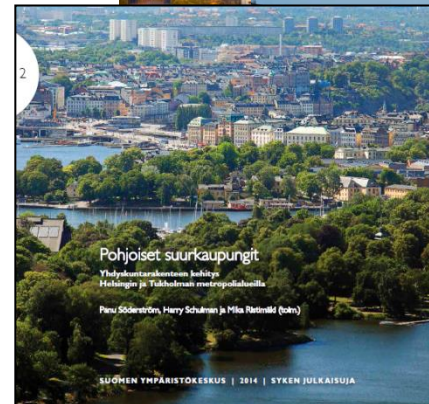
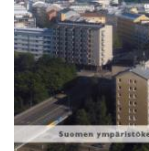
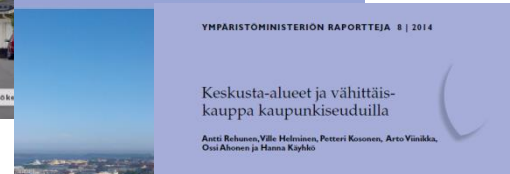
**Yhdyskuntien uudistaminen ARA-laivaseminaari
5.11.2015**

Erikoistutkija Mika Ristimäki
Rakennettu ympäristö ja alueiden käyttö /
Suomen ympäristökeskus

Aloitetaan tutkimustuloksista

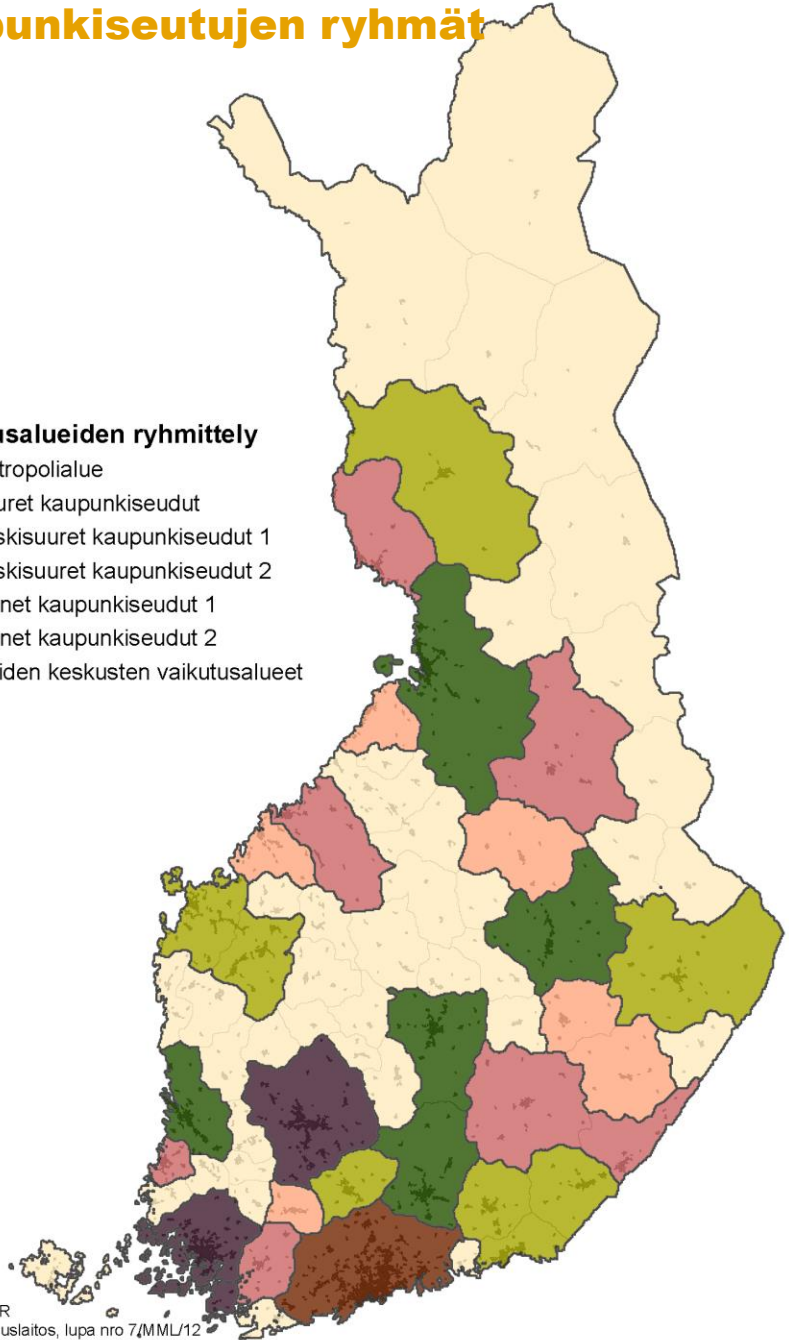
Tietoa yhdyskuntarakenteesta:
www.ymparisto.fi/ykr

Kaupunkiseutujen ryhmät

Vaikutusalueiden ryhmittely

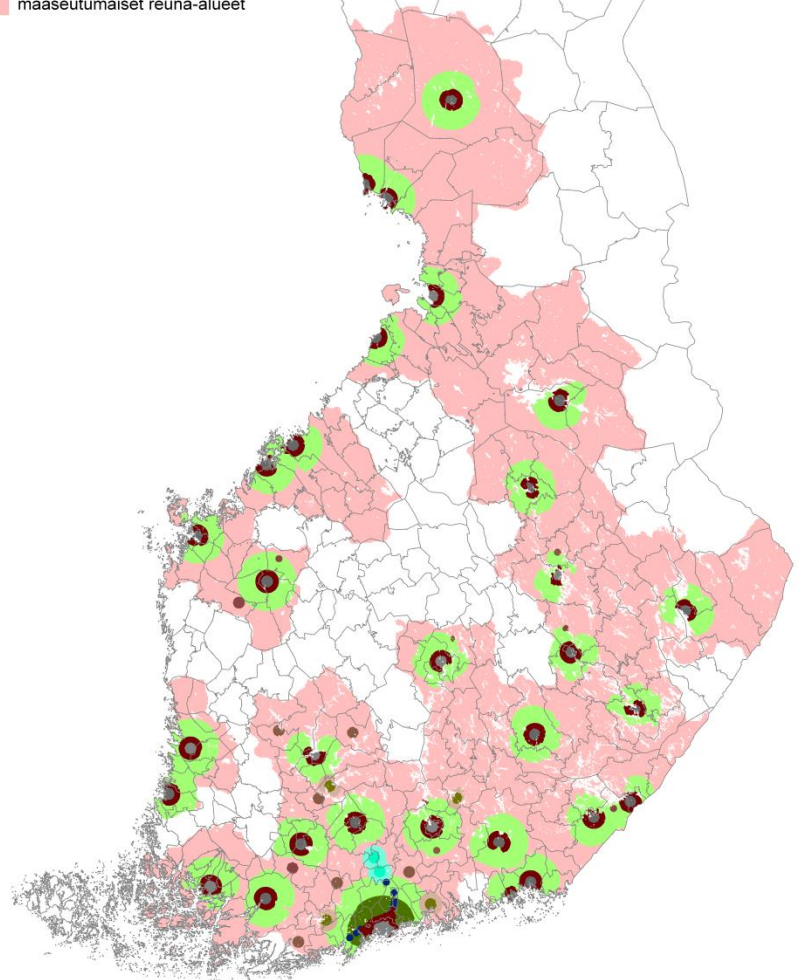
- Metropolialue
- Suuret kaupunkiseudut
- Keskisuuret kaupunkiseudut 1
- Keskisuuret kaupunkiseudut 2
- Pienet kaupunkiseudut 1
- Pienet kaupunkiseudut 2
- Muiden keskusten vaikutusalueet

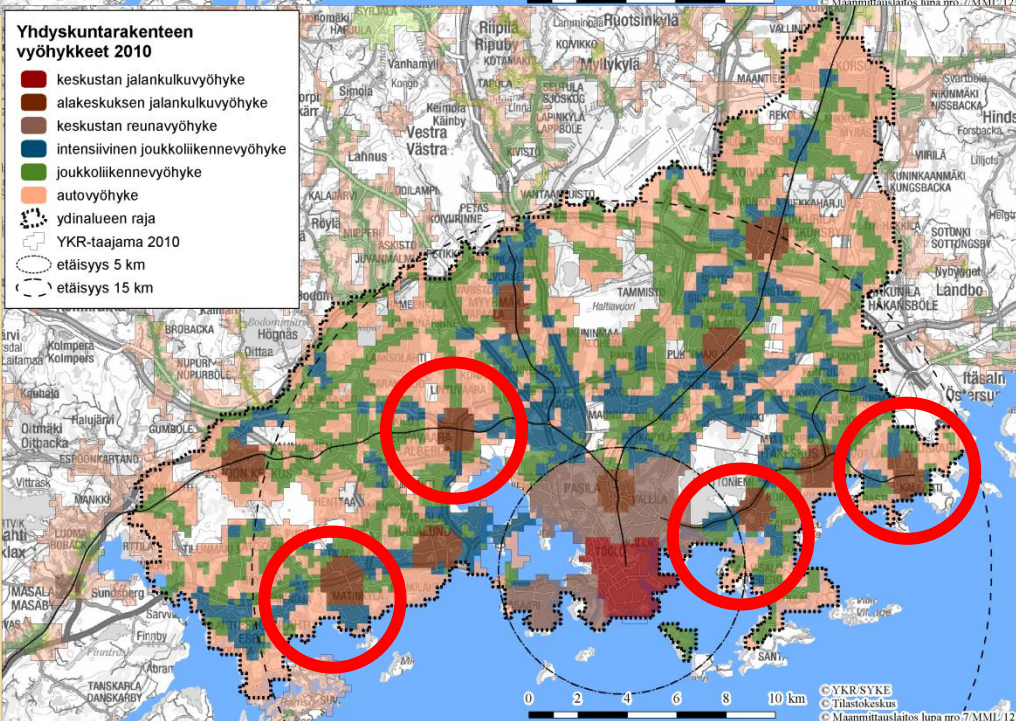
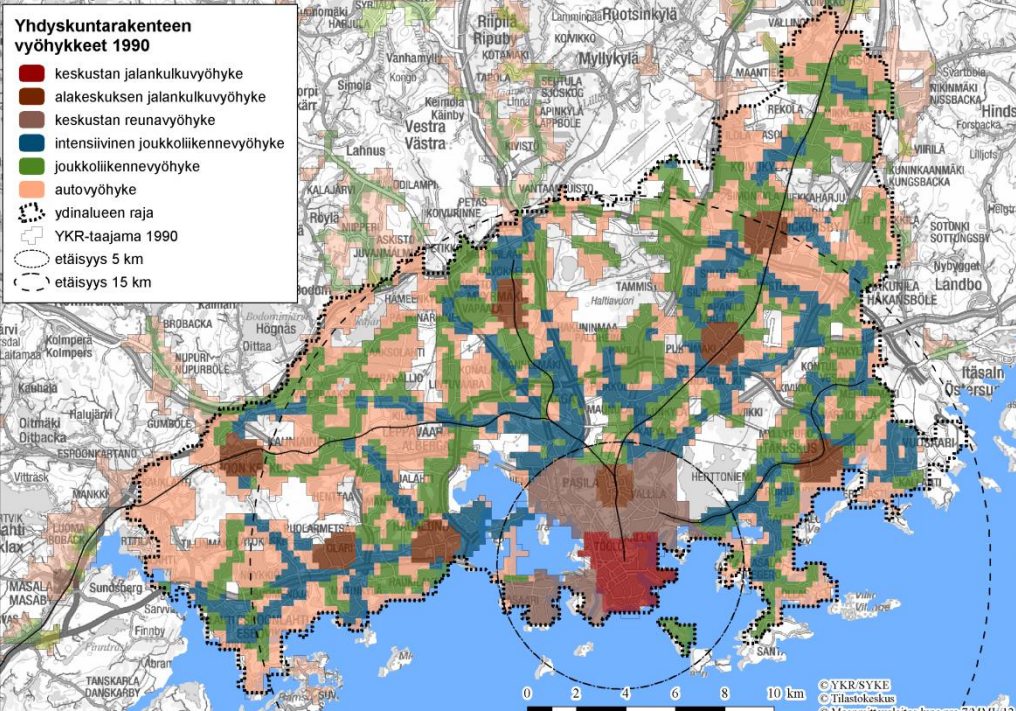

ALUEJAKO

- sisempi ydinalue
- ulompi ydinalue
- raideliikenteen kehysalue
- sisempi kehysalue
- kehysalue, metropolialueella ulompi kehysalue
- radanvarsien itsenäiset kaupungit, sisempi ydinalue
- radanvarsien itsenäiset kaupungit, ulompi ydinalue
- muut itsenäiset kaupungit, sisempi ydinalue
- muut itsenäiset kaupungit, kehysalue
- pienkaupungit
- maaseutumaiset reuna-alueet

Etäisyysperusteiset alueet 34 kaupunkiseudulla

Monikeskuksinen kehitys pääkaupunkiseudulla?

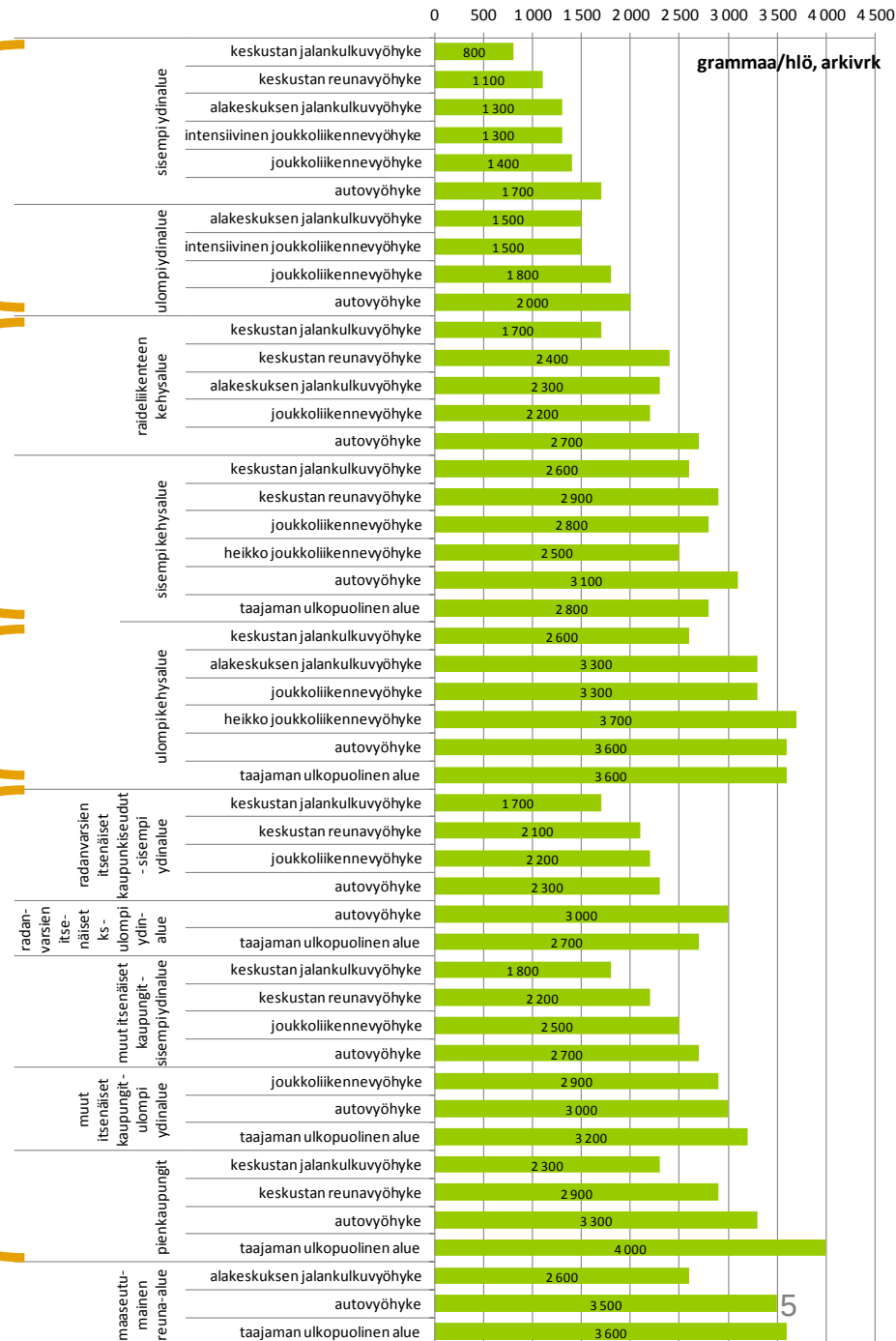
Uusina alakeskuksina 1990-2010:
Herttoniemi, Leppävaara ja Vuosaari.
Matinkylä laajentunut

liikkumisen
hiilidioksidipäästöt jäävät
ydinalueella alle 2 kg/vrk

sisemmällä kehysalueella
hiilidioksidipäästöjen
määrä on 2,5-3 kg/vrk ja
raideliikenteen kehys-
alueella alle 2,5 kg/vrk

ulommalla kehysalueella päästöt
ovat suurimmat, autovyöhykkeellä
ja taajaman ulkopuolella yli 3,5
kg/asukas

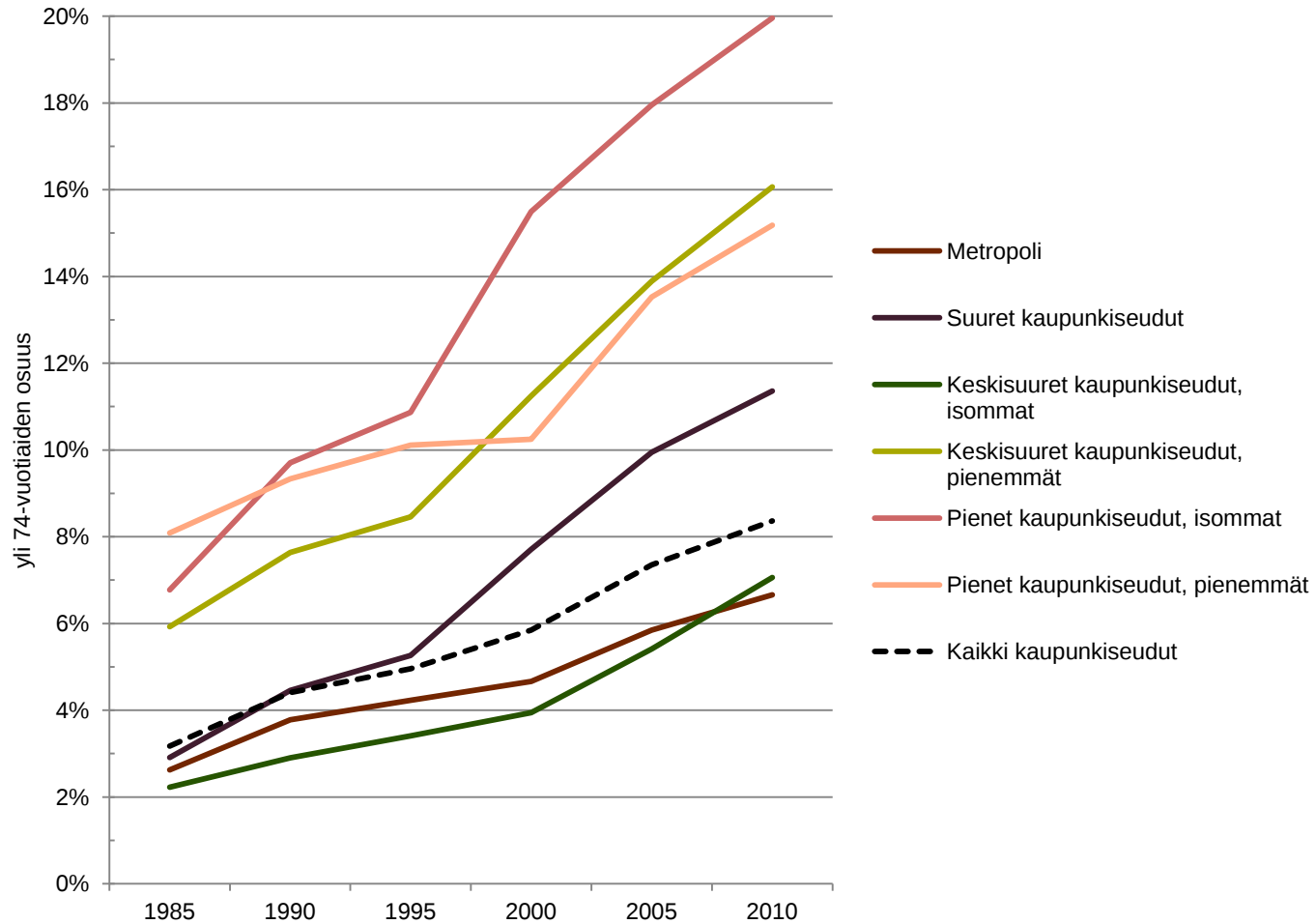
itsenäisillä ja pienillä
kaupunkiseuduilla päästöt jäävät
pääosin pienemmäksi kuin
kehysalueilla

grammaa/hlö, arkipvrk

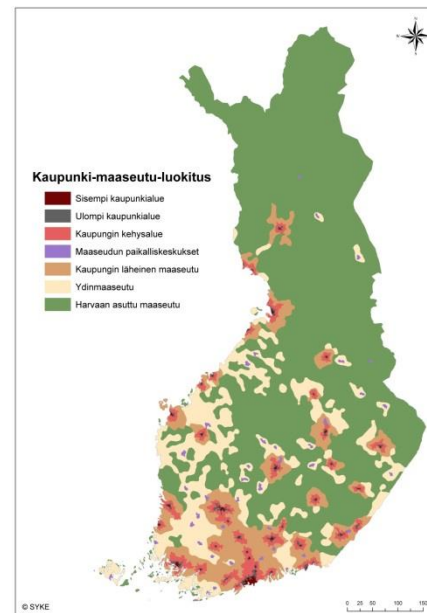
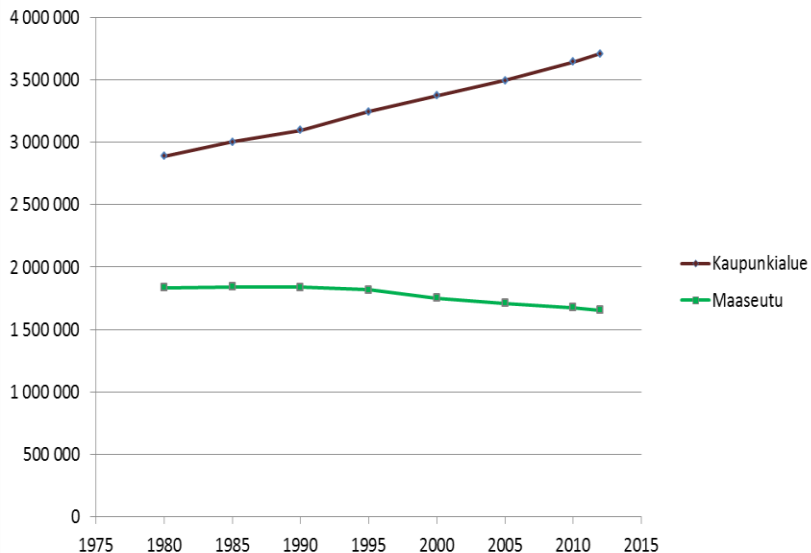
Ikääntyminen

Alakeskuksen jalankulkuvyöhyke, ydinalueet

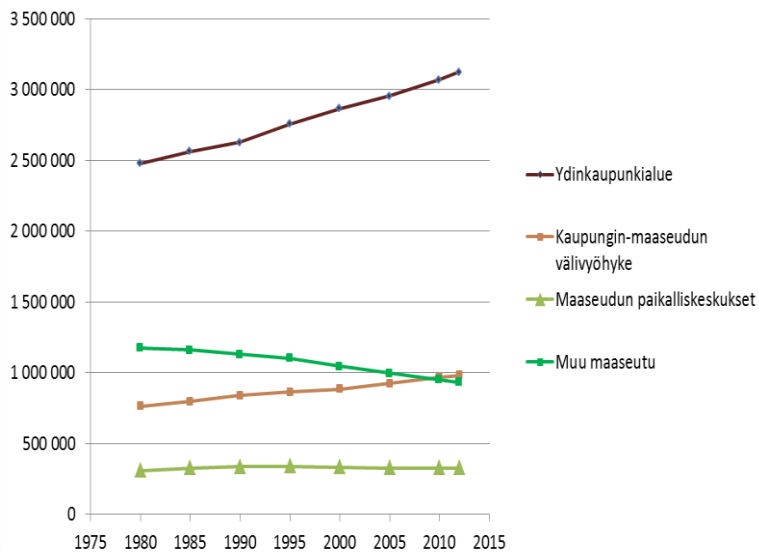

Kaupungistumien voimistuu valtakunnallinen aluerakenne eriytyy

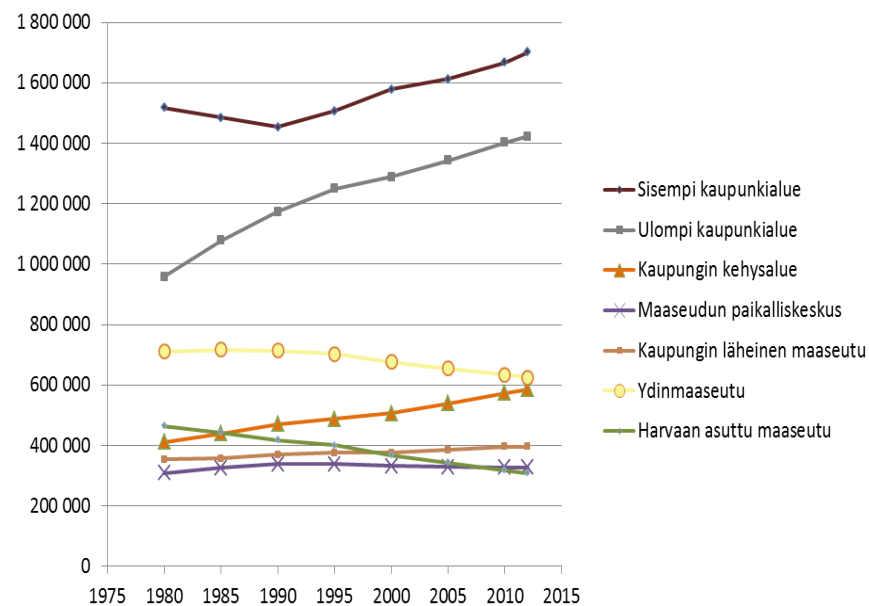
Väestömäärä alueilla 1980-2012

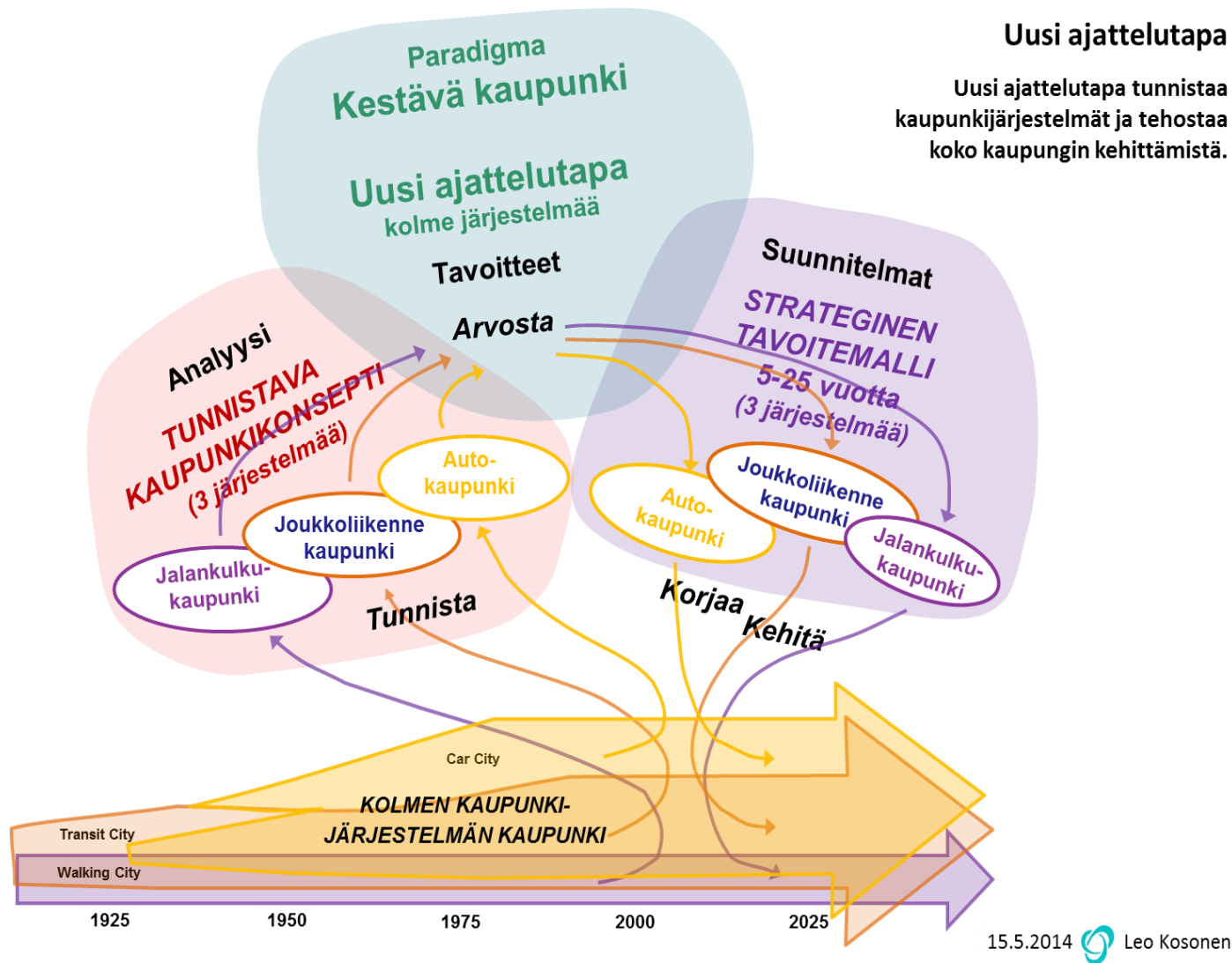
Väestömäärä alueilla 1980-2012

Väestömäärä alueilla 1980-2012

UZ-3 tutkimus- ja kehityshanke (10/ 2014 – 12/2016)

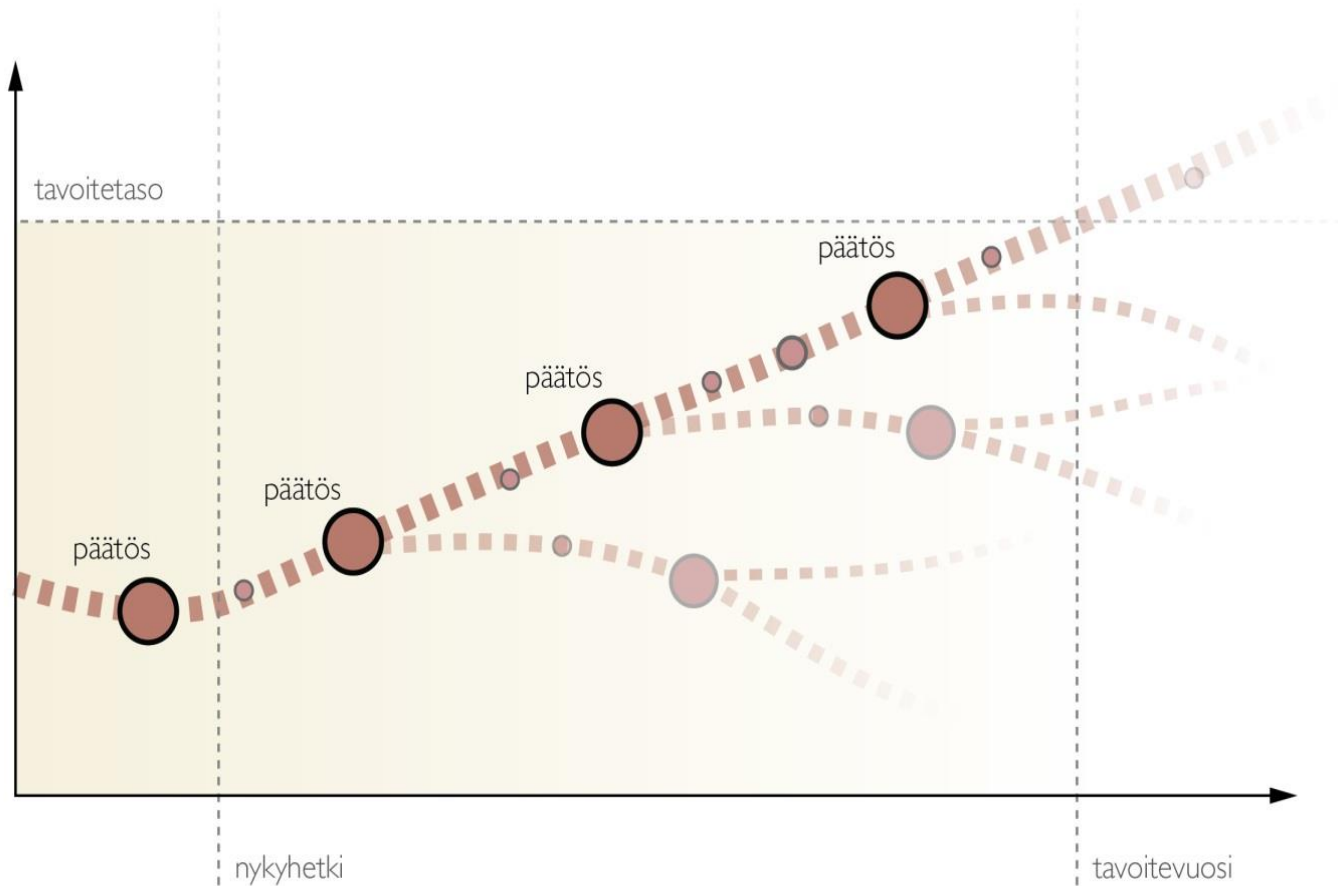
Kuva Kolmen kaupunkijärjestelmän tunnistamiseen perustuva ajattelutapa ja kaupunkien kehitysmalli (Lähde, Leo Kosonen Urban Fabrics, SYKE 2014).

Arvio kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen tulevasta kehityksestä vuoteen 2030

Tulevaisuuden arviointianalyysi koostuu kolmesta osasta:

- **Tavoitetilan inventointi** (jalankulku- / pyöräily-, joukkoliikenne-, autokaupunkikehitys)
 - Kaupunkiseutujen suunnitelmien inventointi
 - Valtakunnallinen inventointi yhdyskuntarakenteesta: muutostekijät, alue- ja yhdyskuntarakenne (YKR), suunnitelmat ja päätökset, keskeiset ohjausjärjestelmät
 - Työpajat: keskus- ja palveluverkko, liikennejärjestelmät, asuminen, teknologia ja talous, synteesityöpajat
- **Tavoitetilan analyysi**
 - Tulevaisuusinventoinnin tulokset analysoidaan ja muutetaan kolmen kaupunkijärjestelmän malliin, laaditaan YKR-vyöhykekartat ja niitä vastaavat indikaattorit
- Tavoitetilaan johtavien kaupunkiseutujen kehityspolkujen muodostaminen, **strateginen tavoitemalli, arvio kehityksestä v. 2030**
 - kehityspolkujen muodostaminen sekä keskeisten murroskohtien tunnistaminen
 - Toimenpiteet, joita kehityspolun tavoitetilaan pääseminen edellyttää

Tavoitelaan johtavien polkujen tunnistaminen.

KAUPUNKISEUDUT

Pienet

Kokkola-Pietarsaari

Keski-Pohjanmaan liitto-
Pohjanmaan liitto

Järvenpää

Riihimäki

Hyvinkää

Salo

Keskisuuret

Lahti

Pori

Hämeenlinna

Hämeen liitto

Joensuu

Kotka-Hamina

(Kouvola)

Rovaniemi

Suuret

Tampere

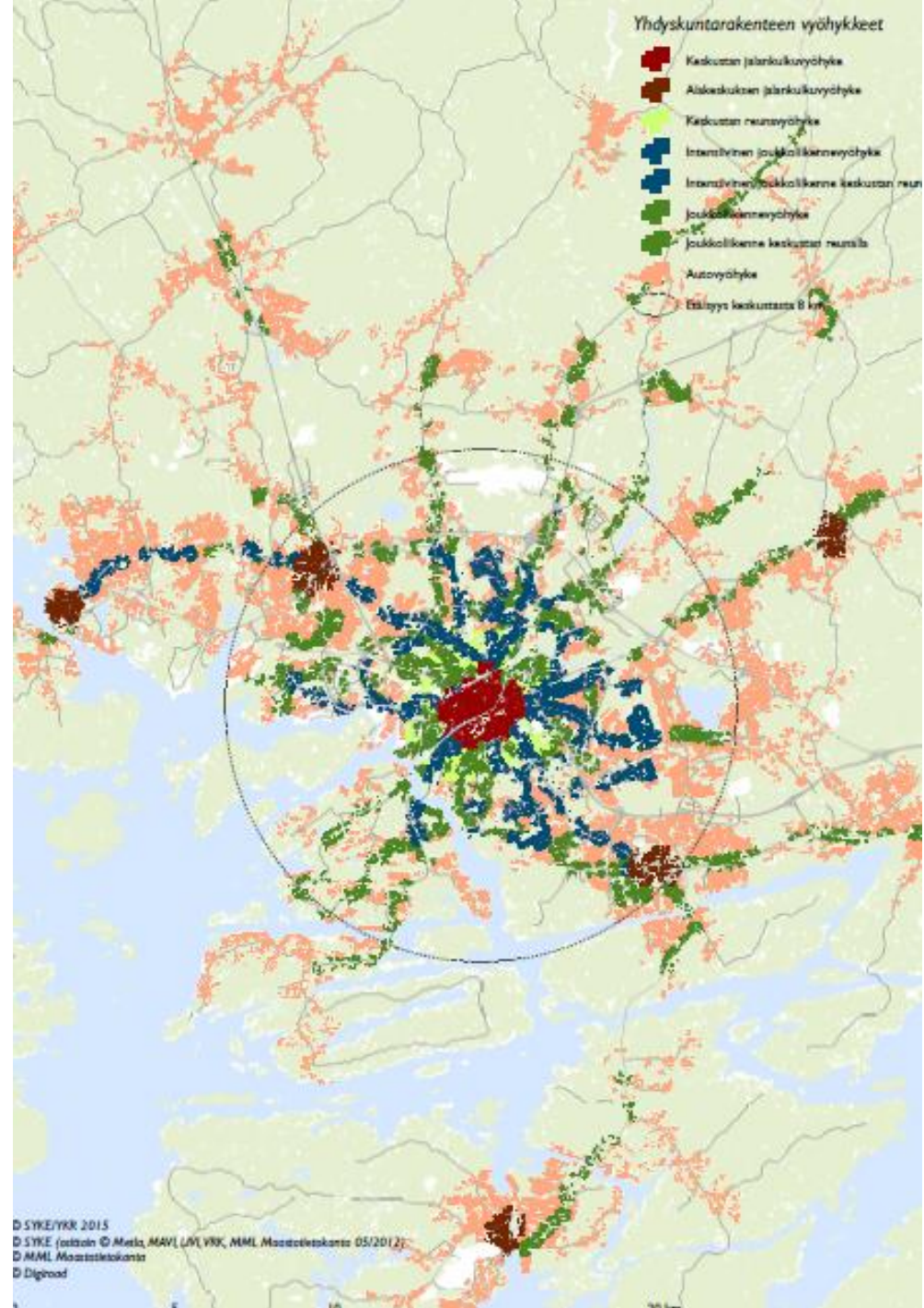
Pirkanmaan liitto

Turku

Varsinais-Suomen liitto

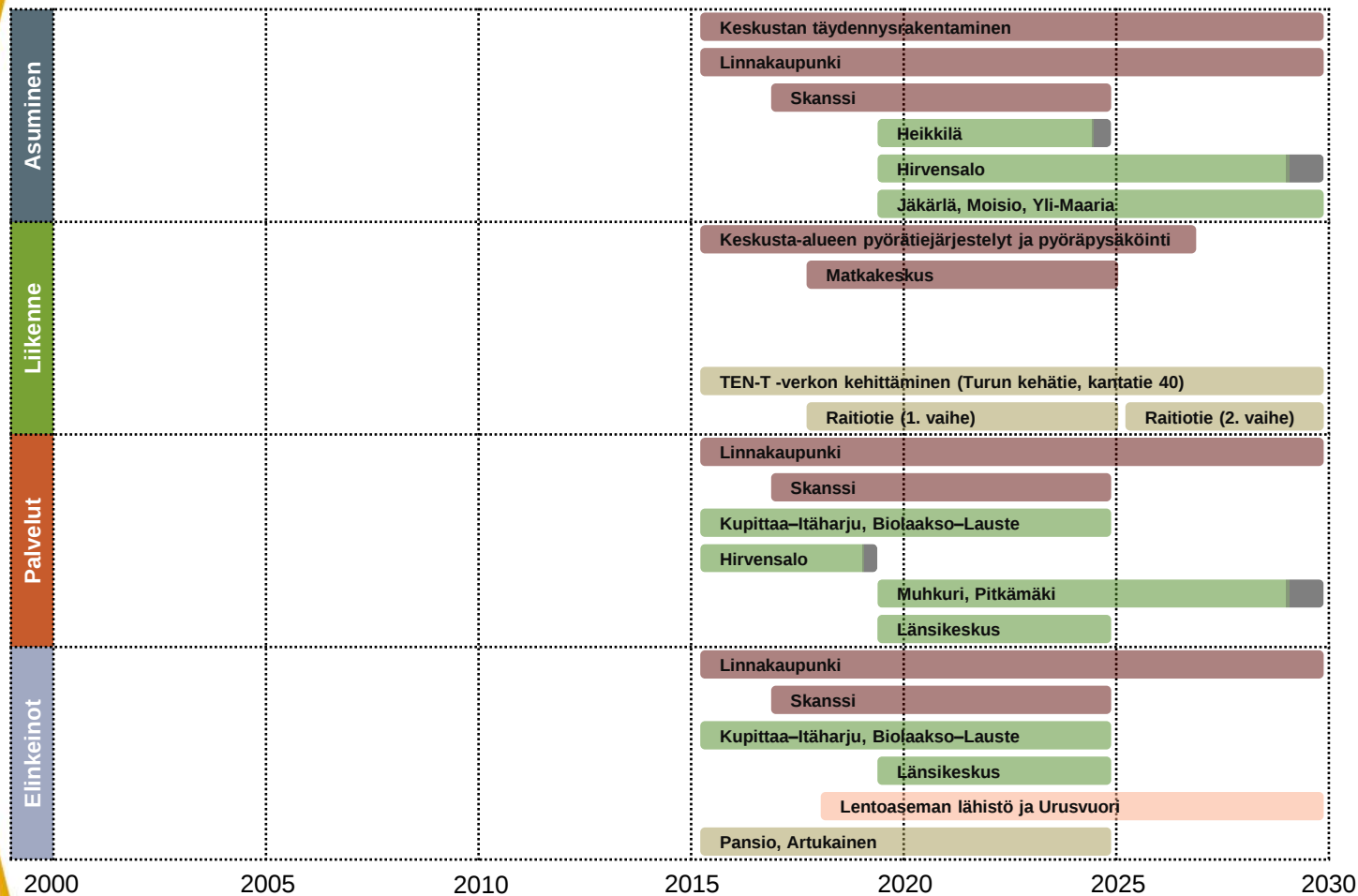
Esimerkkinä

**Turun
kaupunkiseutu**

Keskeisimmät hankkeet 4/4

Turku, kaikki vyöhykkeet

210 000 as. (2035)
Rakenteen tiivistäminen ja täydentäminen
Kasvun painotus keskustaan ja uudistusalueille
Asuntotarjonnan monipuolisuus

Kestävien kulkutapojen kehittäminen; osuus yli 66 % (vuoteen 2030)
Joukkoliikenteen käytettävyys ja houkuttelevuus
Liikkuistarpeen vähentäminen

Palvelutyöpaikat nykyisten keskusten yhteyteen tai palvelukeskittymiin
Merkittävien palvelualueiden kehittäminen ja saavutettavuus

105 000 työp. (2035)
Työpaikkaomavaraisuus
Keskustan elinvoimaisuus ja kilpailukyky
Merkittävien työpaikka-alueiden kehittäminen ja saavutettavuus

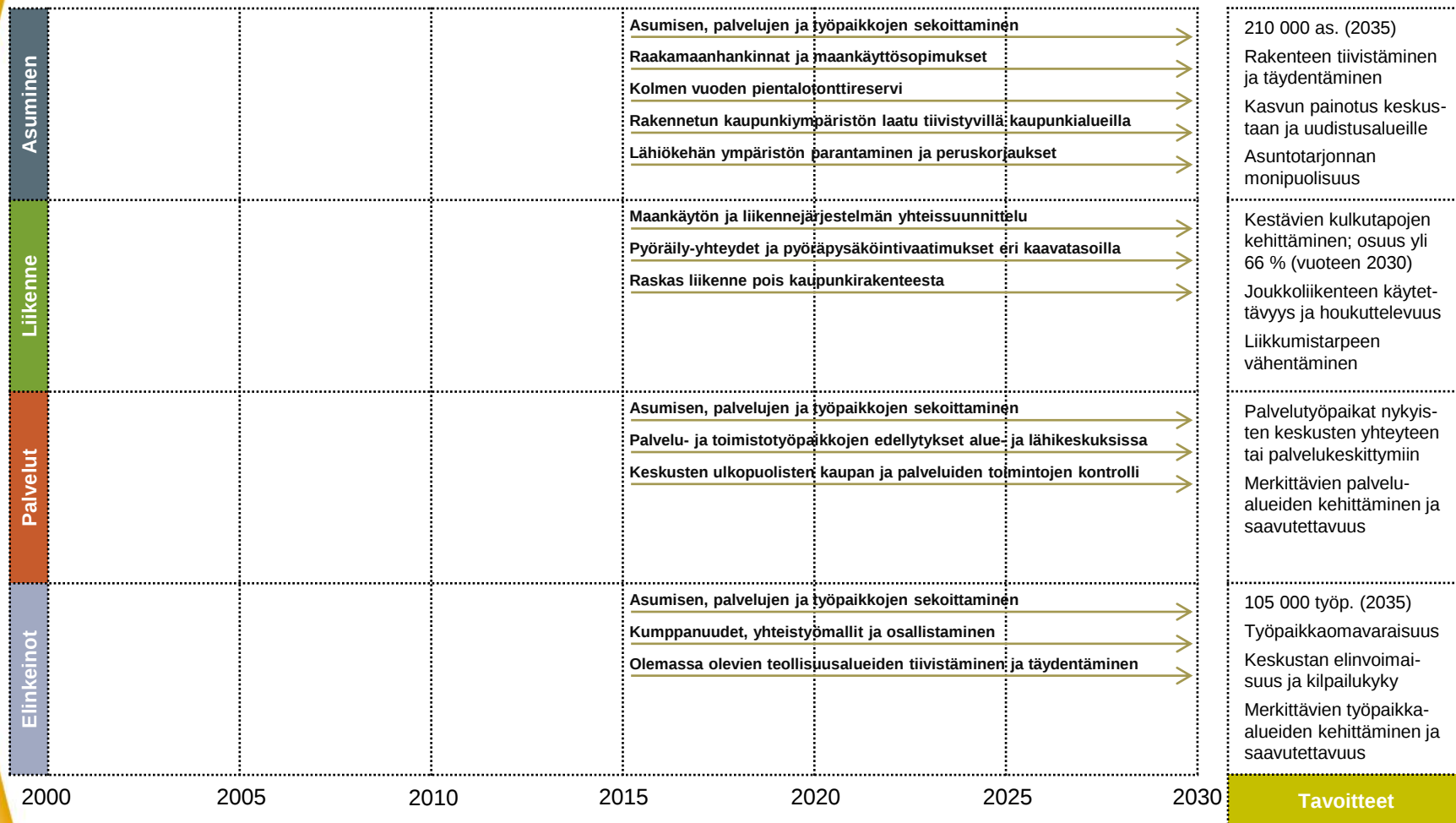
Tavoitteet

Hanke Jalankuluvyöhykkeen hanke
Hanke Joukkoliikennevyöhykkeen hanke
Hanke Autovyöhykkeen hanke

Hanke Useita vyöhykkeitä koskeva hanke
Hanke Autovyöhykkeen hanke, jossa erityistä joukkoliikennepotentiaalia
Hanke Joukkoliikennevyöhykkeen hanke, jossa erityistä pyöräilypotentiaalia

Jatkuvat prosessit ja kehitystoimet

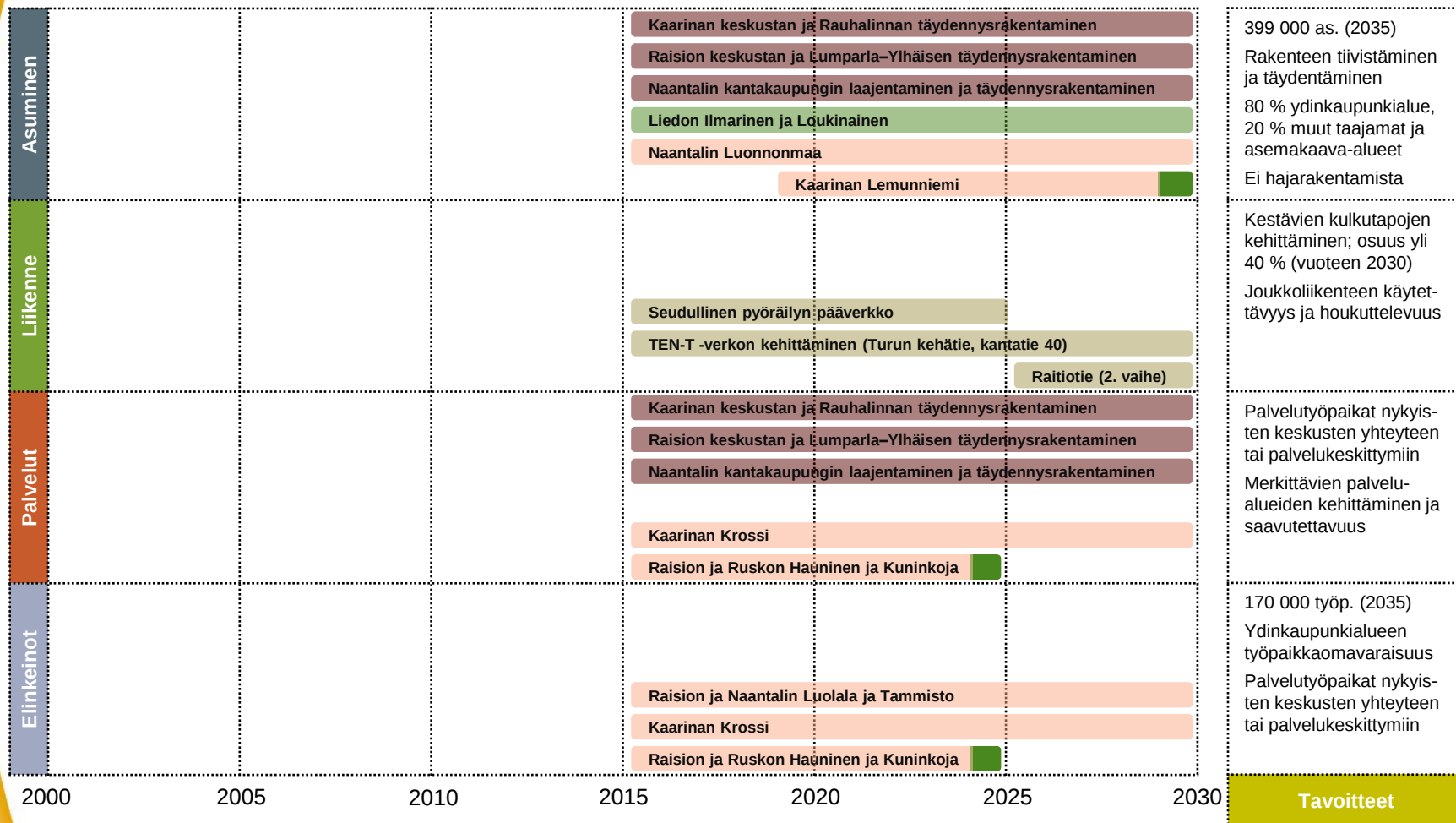
Turku, kaikki vyöhykkeet

- Prosessi → Jalankulkuvyöhykkeen prosessi tai kehitystoimi
- Prosessi → Joukkoliikennevyöhykkeen prosessi tai kehitystoimi
- Prosessi → Autovyöhykkeen prosessi tai kehitystoimi
- Prosessi → Useita vyöhykkeitä koskeva prosessi tai kehitystoimi

Keskeisimmät hankkeet

Turku kaupunkiseutu, kaikki vyöhykkeet

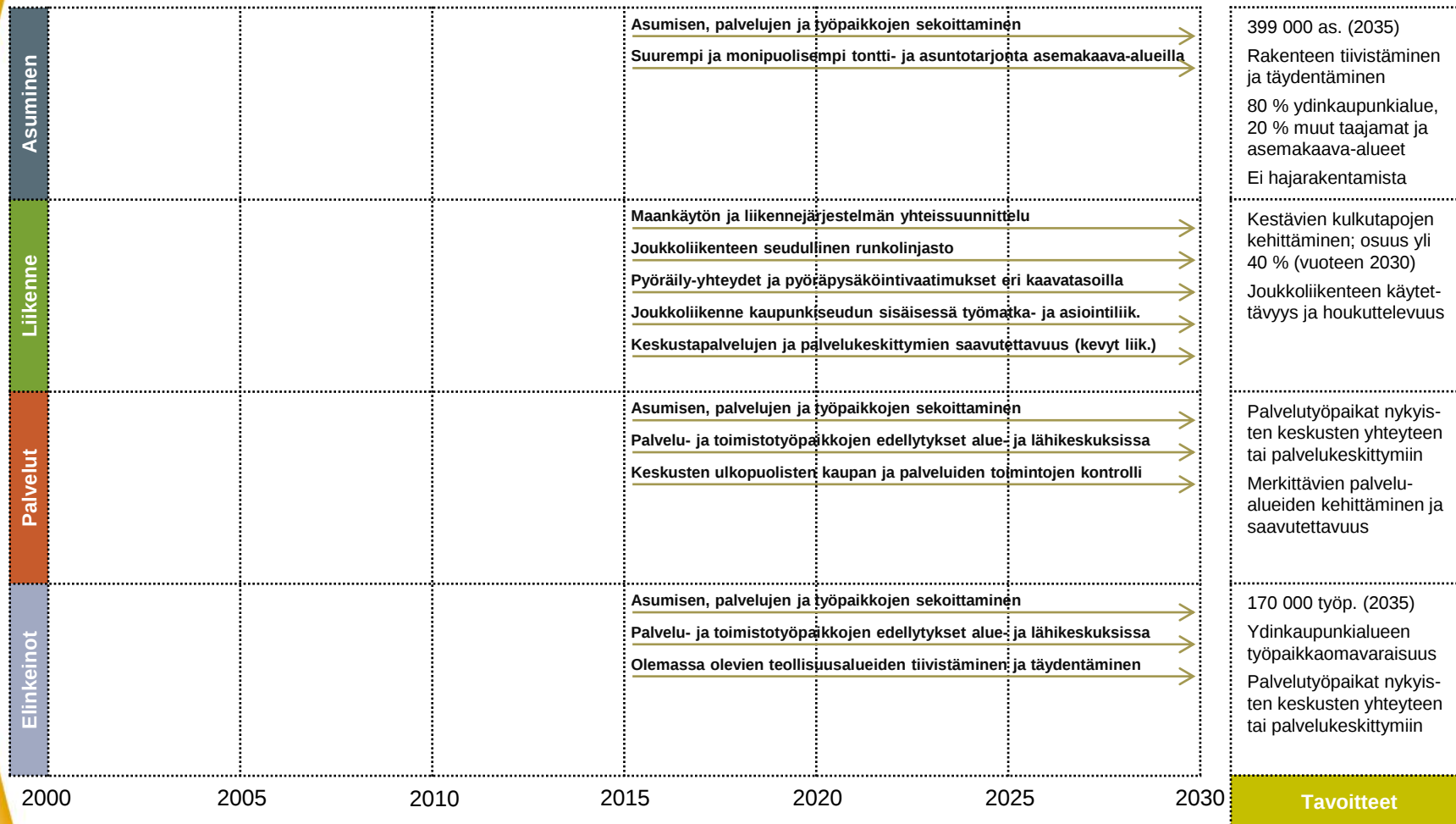

Hanke Jalankulkuvyöhykkeen hanke
Hanke Joukkoliikennevyöhykkeen hanke
Hanke Autovyöhykkeen hanke

Hanke Useita vyöhykkeitä koskeva hanke
Hanke Autovyöhykkeen hanke, jossa erityistä joukkoliikennepotentiaalia
Hanke Joukkoliikennevyöhykkeen hanke, jossa erityistä pyöräilypotentiaalia

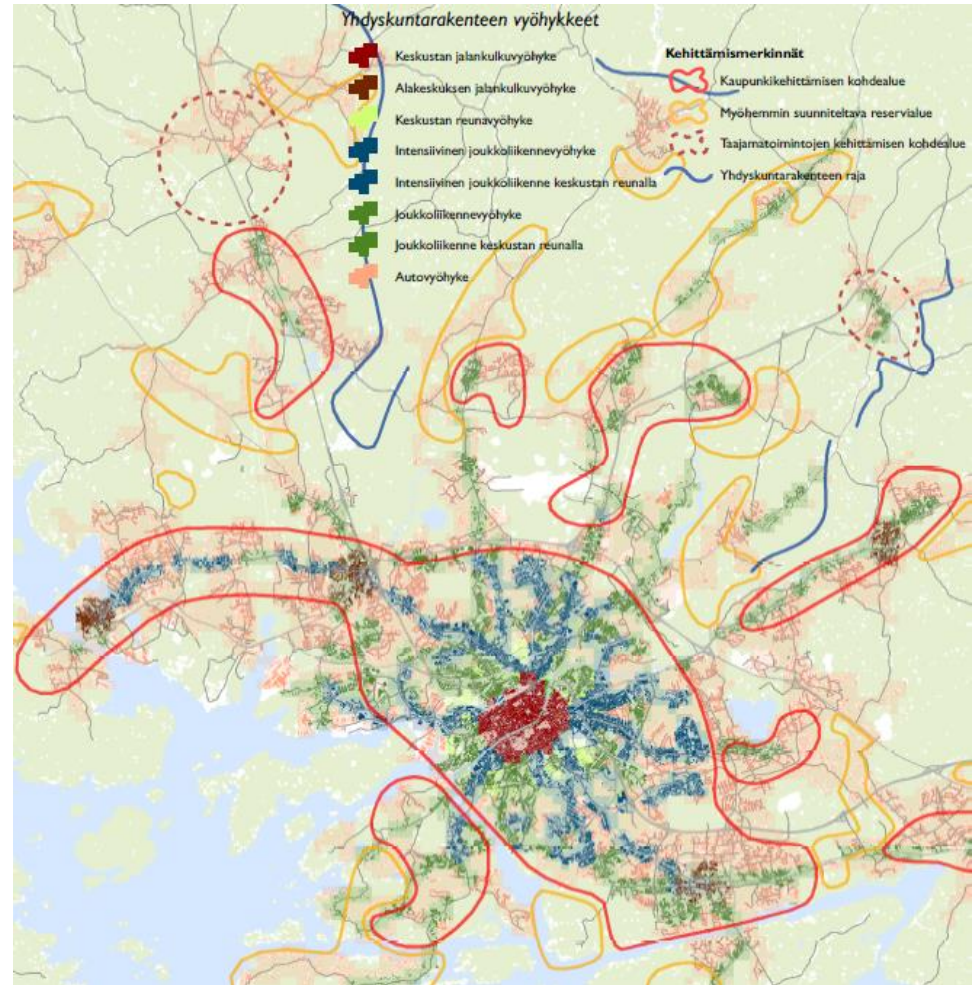
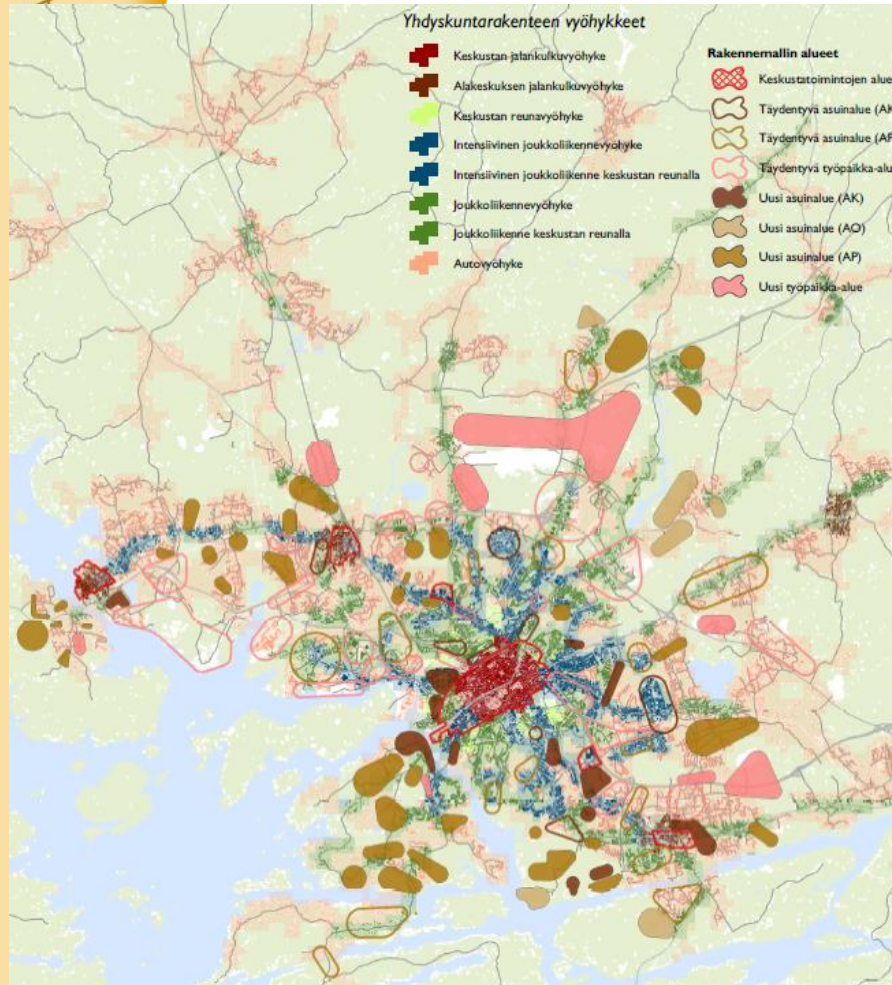
Jatkuvat prosessit ja kehitystoimet

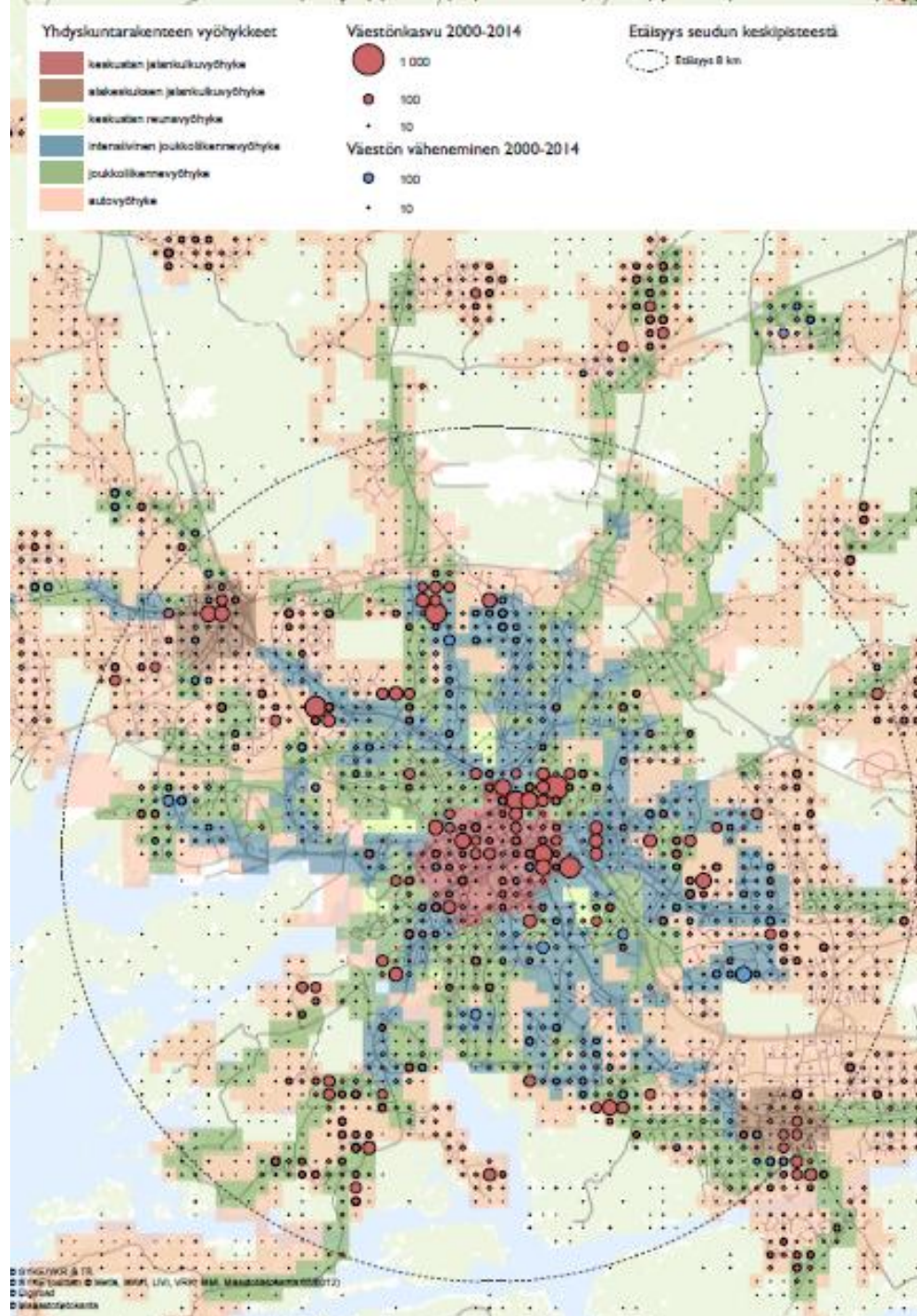
Turku kaupunkiseutu, kaikki vyöhykkeet

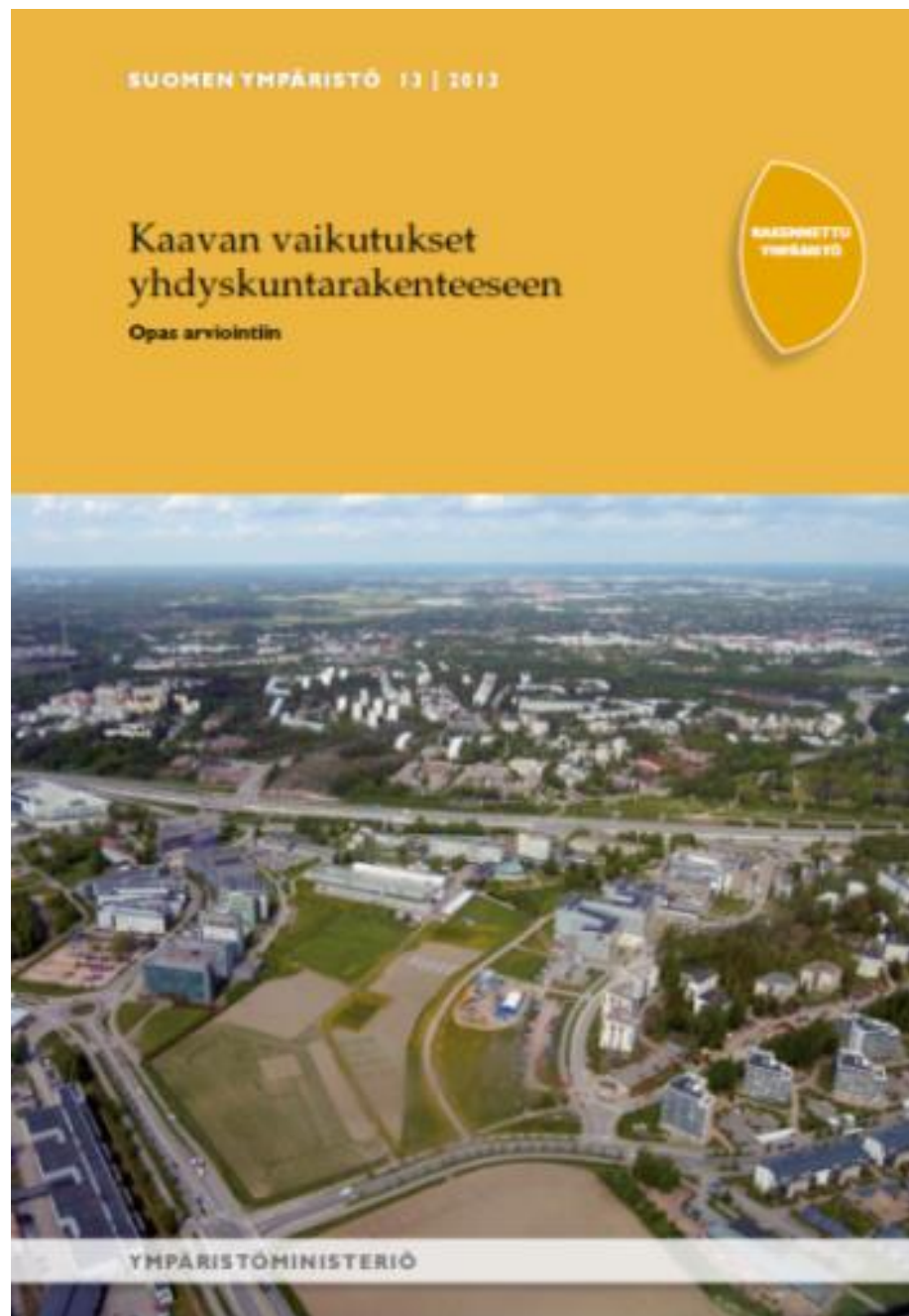
- Prosessi → Jalankulkuvyöhykkeen prosessi tai kehitystoimi
- Prosessi → Joukkoliikennevyöhykkeen prosessi tai kehitystoimi
- Prosessi → Autovyöhykkeen prosessi tai kehitystoimi
- Prosessi → Useita vyöhykkeitä koskeva prosessi tai kehitystoimi

Kaupunkien omien aineistoiden ja suunnitelmien yhdistäminen vyöhykejakoon

Arvioidaan suunnitelmien keskeiset vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen

Yleiskaavat

Vaikutukset yhdyskuntarakenteen keskeisiin osa-alueisiin (1)

Muistilista 2. Yleiskaavoitus

Rakennuskanta, teknisen huollon verkostot, liikenneväylät ja taajamatoiminnot

- Vastaavatko taajamatoimintoihin osoitetut alueet ennakoitua väestökehitystä? Miten kaava vaikuttaa seudun eri osa-alueiden asukasmäärään ja asukastiheyteen?
- Miten uudet taajamatoimintojen ja rakentamiseen osoitettavat alueet sijoittuvat suhteessa nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen?
- Aiheuttaako kaavan toteutus merkittäviä kynnysinvestointeja?
- Miten kaava vaikuttaa haja- ja lieverakentamisen määrään ja sijoittumiseen?
- Luovatko uudet teknisen huollon verkostot ja liikenneväylät paineita hajarakentamiseen tai nykyisestä yhdyskuntarakenteesta irrallisiin kasvusuuntiin?

Keskus- ja palveluverkko sekä palveluiden saavutettavuus

- Vahvistaako tai muuttaako kaava kunnan nykyisiä keskustoja, alakeskuksia ja palvelurakennetta?
- Miten kaavan ratkaisut vaikuttavat lähipalvelujen säilymiseen ja kehittämiseen?
- Miten keskus- ja palveluverkko sijoittuu suhteessa uusiin asuin- ja työpaikka-alueisiin?

Yleiskaavat

Muut vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen & YRI

Luonnonympäristö ja ekologiset yhteydet

- Miten luontoympäristön arvot sekä ekologisten yhteyksien säilyminen ja muodostuminen on huomioitu, kun tehdään yhdyskuntarakenteeseen liittyviä valintoja?

Kaupunkikuva, maisema, kulttuuriperintö ja rakennettu ympäristö

- Miten kaupunkikuvan, maiseman sekä kulttuuriperinnön ja rakennetun ympäristön kannalta merkittävien aluekokonaisuuksien säilyminen ja muodostuminen on huomioitu, kun tehdään yhdyskuntarakenteeseen liittyviä valintoja?

Kaavan toteutukseen liittyvien riskien ja epävarmuustekijöiden vaikutukset (Yhdyskuntarakenteen riskianalyysi YRI)

- Onko kaavassa määritelty eri varausten toteuttamisjärjestys ja ajoitus?
- Millaisia riskejä aiheutuu, jos maakunnan tai kunnan kehitys on ennakoitua hitaampaa tai nopeampaa?
- Onko kaavan rakentamisaluevarausten mitoitus realistinen suhteessa väestö- ja työpaikkaennusteeseen?
- Minkälaisia riskejä liittyy liikenneverkon ja joukkoliikenteen yhteyksien toteutumiseen esimerkiksi rahoituksen epävarmuuden näkökulmasta?
- Liittyykö kaavan toteuttamiseen ja toteuttamisjärjestykseen maapoliittisia epävarmuustekijöitä?

Keskeisiä inventoinneissa esiinnousseita teemoja kohdekaupunkiseuduilla

1. Alue- ja yhdyskuntarakenteen kestävyys

- Kaupunkirakenteen tehostaminen ja tiivistäminen
- Täydennysrakentamispotentiaalin tunnistaminen
- Alueiden käyttötarkoitusten muutokset ja sekoittaminen

2. Keskusta-alueen merkitys vetovoimatekijänä

- Keskustojen elävöittäminen: väestömäärä ja saavutettavuus
- Täydennysrakentaminen kohdistuu ennen kaikkea keskustaan tai keskustan reuna-alueille
- Keskustojen ja kantakaupunkien kehittäminen ja yleiskaavoitus hyvin aktiivista

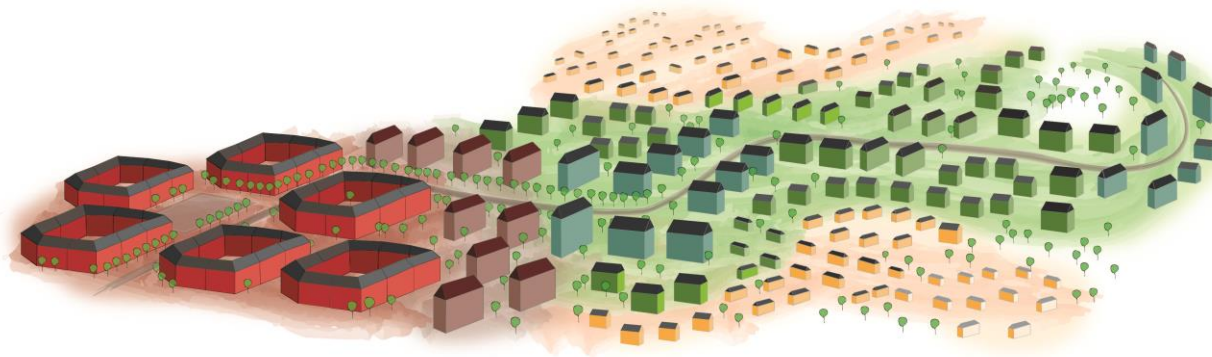
3. Kestävän liikennejärjestelmän edellytykset maankäytössä

- Kulkumuotojakauman tarkistaminen
- Henkilöautoriippuvuuden vähentäminen
- Joukkoliikenteen palvelutaso ja kilpailukyky
- Kevyen liikenteen verkostot ja pyöräilyn merkitys

Mikä Liiteri on

Joukko eri käyttötarkoituksiin räätälöityjä tietopalveluja, joiden avulla viranomaiset ja yritykset voivat hoitaa maankäytön suunnitteluun ja rakennettuun ympäristöön liittyviä tehtäviä ja kansalaiset saavat tietoa omasta asuin- ja elinympäristöstään.

Kokoaa yhteen pääosin rakennettuun ympäristöä ja kaavoitusta kuvaavia paikka- ja tilastotietoja

KIITOS!

Mika Ristimäki

mika.ristimäki@syke.fi

0400-148 842

*Suomen ympäristökeskus
SYKE*

Liiteristä lisää

kari.oinonen@ymparisto.fi